

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
John Dagobert
Landskapsarkitekt

Enligt sändlista

Förordnande om strandskydd i Kungälvskommun

Innehåll

Beslut
Redogörelse för ärendet
Inkomna yttranden
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Kungörelse
Hur man överklagar
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Kartor med läsanvisning
Bilaga 2. Sändlista
Bilaga 3. Redogörelse för samråd
Bilaga 4. Besvärshänvisning, blankett O4

Beslut

A. Beslut om utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen förordnar enligt 7 kap. 14 § miljöbalken (1998:808), att den kust samt de sjöar och vattendrag som anges nedan omfattas av utvidgat strandskydd. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet intill det angivna avståndet från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd, detta gäller även från strandlinjen för öar.

Utvidgat strandskyddsområde 100-300 meter

Kuststräckan

Nordre älv

Utvidgat strandskyddsområde 100-200 meter

Abborrvatten St	Klovatten	Stångsvatten L
Björkärr St	Korsvatten	Stångsvatten St
Djupesjön	Kvarnsjön	Svartevatten
Drypesjön	Lindesjön	Sörsjön St (vid övre
Grötevatten L	Långevatten Övre	Långevatten)
Grötevatten St	Mörtevatten	Timmervatten
Göta älv, del av	Nöjevatten L	Tranevatten
(området kring	Nöjevatten St	Tvängen
Signehögsholmen	Oxögat (S om Kors-	Äggdalssjön St
och Tjurholmen)	vatten)	Örevatten Mellan
Härsvatten (i gräns	Rörevatten Nedre	Örevatten Nedre
mot Stenungsund)	Rörevatten Övre	Örevatten Övre
Ingelsvatten	Snäcksjön Övre	Översjön
Klarevatten	Storsjön	

I vissa områden har anpassning av strandskyddets utbredning gjorts. Strandskyddsgränsen har då anpassats så att den istället för att gå ända ut till 300 eller 200 meter från stranden följer vägar, järnvägar, befintlig bebyggelse m.m. inom 100-300 respektive 100-200 meter från strandlinjen. Dessa *anpassade strandskyddsgränser* gäller som beslutsgräns för det utvidgade strandskyddsområdet med redovisad utsträckning i bilaga 1.1-1.50. Anpassningar har gjorts inom kuststräckan, Nordre älv och Göta älv samt vid sjöarna Drypesjön och Storsjön. Se också i texten under rubriken *Länsstyrelsens bedömning* för respektive område.

B. Beslut generellt strandskydd

Länsstyrelsen förordnar att anpassade strandskyddsgränser enligt bifogade kartor ska gälla inom det generella strandskyddet. Beslutet medför både minskningar och utökningar av det skyddade området jämfört med tidigare enligt kartor i bilaga 1.1-1.50.

I de områden strandskyddet nu utökas genom detta beslut upphävs Länsstyrelsens tidigare beslut från den 30 april 1999 om strandskyddsområden i Kungälv kommun. Detta avser de områden inom 100 meter från strandlinjen där strandskyddet enligt tidigare beslut upphävts. Strandskydd återinträ-

der intill den beslutsgräns som anges i detta beslut, upp till 100 meter från strandlinjen.

Länsstyrelsen upphäver vissa delar av det generella strandskyddsområdet, där strandskyddet har förlorat sin betydelse på grund av befintliga exploateringar, enligt kartor i bilaga 1.1-1.50 med stöd av 7 kap. 18 § p. 1 miljöbalken.

C. Beslutets giltighet

Beslutet gäller omedelbart även om det överklagas.

Redogörelse för ärendet

I Sverige gäller strandskydd vid samtliga stränder vid havet, insjöar och vattendrag. Strandskyddet omfattar land och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd.

Länsstyrelsen kan i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa förutsättningar för allemansrättslig tillgång till strandområden eller för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har tidigare reglerat strandskyddet i länet genom särskilda beslut, ett per kommun för bohuskommunerna. För Kungälv kommun fattades detta beslut den 30 april 1999. Beslutet innebär bl.a. att utbredningen av strandskyddet framgår av till besluten bifogade kartor. Enligt gränsdragningen på kartorna varierar strandskyddet med mellan 0-300 meter. För vissa områden innebär beslutet en inskränkning och för andra områden en utvidgning av strandskyddet.

Den 1 juli 2009 trädde nya strandskyddsregler i kraft som bl.a. innebär att efter den 31 december 2014 gäller utvidgat strandskydd endast inom områden som har beslutats med stöd av den nya lagstiftningen. Detta innebär att de av Länsstyrelsen tidigare fattade besluten inte längre gäller i de delar som avser utvidgat strandskydd.

Mot bakgrund av de nya strandskyddsreglerna har Länsstyrelsen gjort en översyn över kommunens strandskydd och den 1 december 2014 fattat ett nytt beslut om bl.a. utvidgat strandskydd inom Kungälv kommun. Beslutet överklagades till regeringen som i beslut den 11 februari 2016 beslöt att upphäva Länsstyrelsens beslut och återförvisa ärendet till Länsstyrelsen för förnyad behandling då Länsstyrelsen inte fullgjort kraven på delgivning enligt delgivningslagen.

Länsstyrelsen fattade den 10 mars 2016 beslut om tillfälligt förordnande om utvidgat strandskydd i Kungälv kommun. Detta tillfälliga förordnande gäller fram till och med den 9 september 2016.

Länsstyrelsen tog även om processen med remiss och kungörelse av ärendet. Förslag till slutligt beslut i ärendet sändes på remiss och kungjordes genom kungörelsedelgivning i Post- och Inrikes Tidningar, Göteborgs-Posten och Kungälv's Posten under vecka 11 år 2016. Av annonsen framgick att förslag till slutligt beslut fanns tillgängligt på Länsstyrelsens hemsida, på Länsstyrelsens kontor samt på kommunkontoret. Tid för att inkomma med eventuella yttranden eller synpunkter på förslaget till slutligt beslut angavs till den 29 april 2016.

Inkomna yttranden

Nedan följer en sammanfattning av yttranden som inkommit över slutligt förslag till beslut om strandskydd i Kungälv's kommun då det var på remiss under våren 2016. En sammanställning av alla yttranden som inkom vid denna remiss och Länsstyrelsens kommentarer till dessa finns samlade i bilaga 3.

Kungälv's kommun anser att gränserna för utvidgat strandskydd ska anpassas och inga nya utökningar ska ske inom tätortsgränserna i översiktsplanen. Anpassning bör även ske till ett mindre område i Svartedalen utpekad i kommunens vindbruksplan. Kommunen har ett stort behov av områden för framtida utveckling av marin verksamhet och besöksnäringen. Vidare ska bebyggda fastigheter som tidigare inte omfattats av strandskydd undantas även i det nya beslutet. Kommunen påpekar även att strandskyddsgränsen behöver justeras i enlighet med beslut om upphävande av strandskydd i två antagna detaljplaner, samt ifrågasätter gränsdragningen mellan Kastellegården och Munkholmen vid Göta älv. Kommunen anser även att fastigheter där förhandsbesked eller bygglov har beviljats ska undantas eller i vart fall erhålla en övergångsbestämmelse.

Bohusläns museum upplever att det saknas ett kulturmiljöperspektiv i genomgången av områden där strandskyddet föreslås utökas. I många fall finns en nära koppling mellan kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv.

Bohusläns skärgårdsråd, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Mellersta Göta-lands Jordägareförening (MGJ) och flera markägare anför att förslaget om utvidgat strandskydd är hämmande för utvecklingen. Verksamheter och besöksnäring måste få utvecklas.

Bohusläns skärgårdsråd, LRF, MGJ och flera markägare anser att 100 meter strandskydd i de allra flesta fall är fullt tillräckligt för att säkra strandskyddets syften. Man påpekar att skärpningen av kravet att få utvidga strandskyddet istället borde medföra en minskning av strandskyddet. Utvidgningarna är alltför generella och underlaget är otillräckligt. I vissa fall ingår mark som inte är skyddsvärd, exempelvis hamnområden och befintliga bostadstomter, i strandskyddet.

LRF, MGJ och flera markägare anser att samrådet är otillräckligt och att kungörelsedelgivning inte kan användas i det här fallet. Förslagen innebär vidare ett alltför stort ingrepp i äganderätten och strider mot proportionalitetsprincipen. Det är lagstridigt att ersättning inte utgår till markägarna.

LRF, MGJ och flera markägare menar att strandskydd krånglar till eller till och med omöjliggör brukandet av marken. Även om det finns undantag för dem som bedriver jordbruk som näringsverksamhet, så omfattas inte alla av dessa undantag. Att markerna hålls öppna genom djurhållning och jordbruk är en förutsättning för att markerna ska upplevas som attraktiva för allmänheten och för att vissa växter och djur ska kunna leva där. Kritik har även framförts mot att utvidgningen av strandskyddet är för generell, och även tar med områden som saknar höga naturvärden såsom jordbruksmark och mark som används för skogsbruk. Även hamnområden, parkeringsplatser, bryggor och befintliga bostadstomter omfattas av strandskydd.

Flera markägare anser att deras fastigheter/bostadstomter ska undantas från strandskydd eftersom de redan är bebyggda och hemfridszon gäller.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Bestämmelser

Strandskydd omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv samt bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet (7 kap. 13-14 §§ miljöbalken).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften (7 kap. 18 p 1 § miljöbalken).

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet också besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Ett beslut att utvidga strandskyddsområdet ska gälla omedelbart även om det överklagas (7 kap. 14 § miljöbalken).

Av förarbeten till de nya strandskyddsreglerna som trädde i kraft den 1 juli 2009 (prop. 2008/09:119 s. 99) framgår att de nya bestämmelserna i miljöbalken utgör en skärpning av kravet för att utvidga det område som omfattas av strandskydd. En utvidgning får ske om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften. Avsikten är att det ska finnas ett tydligt och långsiktigt behov av ett utvidgat strandskydd. Ett beslut om utvidgat strandskydd behöver grundas på hänsyn till berörda områdets värden samt till nuvarande och förväntade behov av tillgängliga strandområden. Enligt propositionen kan beslutet om utvidgat strandskyddsområde komma att avse:

1. Områden som omfattas av annat områdesskydd, till exempel naturreservat, som inte innebär samma skydd för strandområden som bestämmelserna om strandskydd,
2. riksintresseområden enligt 3 kap. 6 § andra stycket och 4 kap. 2-8 §§, som är relevanta för strandskyddet,
3. kust- och skärgårdsområden som inte redan har förlorat i betydelse på grund av exploatering,
4. grunda havsbottnar av betydelse för flora och fauna,
5. välbesökta friluftsområden eller områden som har tydlig potential att bli det och som riskerar att gå förlorade utan ett nybyggnadsförbud,
6. tätortsnära strövområden, eller
7. ekologiskt känsliga områden som inte omfattas av annat områdesskydd.

Enligt 24 § 6 punkten förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska remiss av förslag till beslut om utvidgning av strandskyddsområdet enligt 7 kap. 14 § miljöbalken ske under förutsättning av att beslutet gäller för en längre period än sex månader.

Allmänna överväganden

Länsstyrelsen har granskat strandområdena i sin helhet och bedömt i vilka områden:

- strandskyddet behöver utvidgas till 200 eller 300 meter,
- strandskyddet behöver utvidgas, men det finns en yttre gräns i form av bebyggelse, väg eller järnväg där en utvidgning av strandskyddet i området inom eller bakom etableringen inte bidrar till att säkerställa något av strandskyddets syften (alltså en utvidgning mellan 100 och 300 meter som begränsas av bebyggelse, väg eller järnväg),
- tidigare beslut om att upphäva generellt strandskyddsområde, inom 100 meter från strandlinjen, bör ligga kvar (områden som Länsstyrelsen bedömer fortfarande saknar värde för att tillgodose strandskyddets syften),
- tidigare beslut om att upphäva generellt strandskyddsområde bör upphävas (områden där Länsstyrelsen idag gör en annan bedömning av områdets värde för att tillgodose strandskyddets syften, bl.a. med hänsyn till det alltjämt ökande bebyggelsetrycket). I dessa områden kan strandskyddsområdet enligt detta beslut utökas eller minskas.

För att minska mängden framtida prövningar av dispenser framför allt för kommunerna har Länsstyrelsen även tagit ställning till områden som t.ex. etablerade tomter inom strandskyddsområdet. Länsstyrelsen har undantagit dessa dels i de områden där generellt strandskydd återinträder genom att gamla gränser upphävs och dels där strandskydd införs genom beslut om utvidgning i de fall då det får marginell påverkan på säkerställandet av strandskyddets syften.

Ett av strandskyddets syften är att säkra strandområden så att de förblir tillgängliga enligt de grunder som gäller för allemansrätten. Skyddet baseras på uppfattningen att stränderna är en av de mest värdefulla tillgångarna för

friluftslivet i dess olika former. Strandskyddet ska långsiktigt möjliggöra för människor att nu och i framtiden fritt kunna ströva utmed stränderna, att vistas där, att bada eller att bara njuta av den naturupplevelse som mötet med vattnet ger, antingen det gäller havet, insjön eller något vattendrag. Strandskyddet utgör dessutom en väsentlig del av säkerställandet av riksintressen för naturvård, friluftsliv och fiske enligt 3 kap. miljöbalken.

I översynen har Länsstyrelsen identifierat de strandområden som har särskilt höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet längs kusten, längs vattendrag och kring de sjöar som haft utvidgat strandskydd enligt tidigare beslut. Dessa områden bör omfattas av ett utvidgat strandskydd för att förhindra att de exploateras och förlorar sina värden. Tillkommande exploatering, även om den sker utanför hundrameterzonen, riskerar att bland annat skada ett områdes orördhet och upplevelsevärden eller dess biologiska värden och därmed dess värden för friluftslivet och växt- och djurlivet.

Områdesskydd som naturreservat, kulturresevat, Natura 2000-områden, nationalparker, djur- och växtskyddsområden, naturminnen och landskapsbildsskydd är tydliga indikationer på områden med stor betydelse för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser att dessa områden har så höga värden för friluftslivet och växt- och djurlivet att ett utvidgat strandskydd krävs för att säkerställa syftena.

Enligt Länsstyrelsens mening är områden som har pekats ut som riksintressen för naturvård eller friluftsliv enligt 3 kap. eller omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken på grund av höga natur- och rekreativvärden värdefulla för strandskyddets syften.

I Länsstyrelsens underlagsmaterial för beslutet ingår också olika inventeringar och klassningar av värdefull natur. Inventeringarna omfattar områden med värdefulla lövskogar, värdefulla vattendrag och våtmarker, nyckelbiotoper, skyddsvärda träd, ängs- och betesmarker samt värdefulla odlingslandskap. Vad det gäller den kust samt de sjöar och vattendrag som har strandområden som omfattas av ovanstående inventeringar har Länsstyrelsen gjort en bedömning från fall till fall av dessa naturvärdens omfattning och betydelse för strandskyddets syften.

Länsstyrelsen bedömer att områden med höga upplevelsevärden är viktiga att bevara för allmänheten eftersom det finns ett behov av tillgängliga strandnära sådana nu och i framtiden. Stockholms Regionplane- och trafikkontor har gjort flera utredningar om hur man kan mäta kvaliteter i friluftsliv och rekreationsområden (bl.a. Regionplane- och trafikkontoret rapport ”Nacka-Värmdökilen, Upplevelsevärden i Stockholmsregionens gröna kilar” 5:2004). Enligt dessa utredningar är det vanligaste önskemålet med att vistas i naturen att uppleva lugn och ro. Områdena ska gärna ha god tillgänglighet, vara stora, tysta och erbjuda variation och omväxling. För att uppleva värden som exempelvis orördhet och skogskänsla krävs att avståndet till störande exploatering är mellan 200 och 300 meter. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande strandnära områ-

den med höga upplevelsevärden, utan påverkan från närliggande bebyggelse, omfattas av utvidgat strandskydd, så att de inte exploateras på ett sätt som hotar det långsiktiga säkerställandet av strandskyddets syften i dessa områden.

I närheten av tätorter eller områden med sammanhållen bebyggelse är trycket att utnyttja kvarvarande obebyggda områden särskilt stort om de ligger strandnära. Här är också efterfrågan på tätortsnära rekreationsområden hög, eftersom det bor många människor på samma plats. Strandnära obebyggda områden i dessa lägen har därmed ett särskilt stort värde utifrån strandskyddets syften. Länsstyrelsen bedömer därför att det vid kuststräckor, sjöar och vattendrag med dokumenterade värden är av särskild vikt att det finns utvidgade strandskyddsområden intill och mellan tätorter och sammanhållen bebyggelse. Särskilt viktigt är detta i anslutning till platser som utgör populära turistmål.

För såväl djurlivet som allmänhetens rekreationsupplevelser kan det även finnas stora värden i större områden med ett antal sjöar och/eller sjösystem som ligger tätt och där det finns möjlighet att röra sig fritt mellan sjöarna. Ett sådant område är Svartedalen. Svartedalen är ett stort sammanhängande skogs- och vildmarksområde med stora natur- och friluftsvärden. Området har bland annat stor betydelse för fågellivet, med arter som storlom, bivråk, fiskgjuse, järpe, tjäder, berguv, sparvuggla, pärluggla m.fl. Området utgör naturreservat och Natura 2000-område, och har pekats ut som riksintresse för både naturvärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Det är av stor vikt att områdets orördhet, upplevelsevärden och värden för det rörliga friluftslivet värnas.

Många av de värden som beskrivs ovan handlar om vikten av att bevara större sammanhängande områden tillgängliga för såväl allmänheten som växt- och djurlivet nu och i framtiden. Såväl upplevelsevärdena som värdena av oexploaterade områden för växt- och djurlivet skadas om områdena fragmenteras. Länsstyrelsen ser därför sammantaget starka skäl till att besluta om utvidgade strandskyddsområden som har en betydande storlek och inte delas upp i mindre områden eftersom de då tappar i värde.

Kring vissa sjöar och vid vissa partier av kuststräckan är stränderna bitvis så flacka att marken där under delar av året ligger under vatten och tillgängligheten för allmänheten därför är tidvis begränsad. Exploatering utanför hundrameterzonen skulle här ytterligare begränsa allmänhetens tillgång till strandområdet. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd i dessa områden är nödvändigt för att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområdena.

Strandskyddets utformning

De tidigare gällande strandskyddsgränserna i Kungälv kommun härstamade till stor del från 1975. I Länsstyrelsens beslut från 24 juni 1999 genomfördes vissa ändringar av den ursprungliga gränsen, där gränsen bland annat bättre anpassades till befintliga bebyggelsegrupper med mera. Även

områden inom det generella strandskyddet som antingen redan bebyggt eller i vissa fall som planerades bebyggas undantogs.

Strandskyddsgränserna utgjordes tidigare av beslutsgränser på kartor som har ritats i skala 1:10 000 eller 1:15 000. Detta innebar att strandskyddsgränserna inte alltid var utformade så att de fullt ut svarade mot syftet med en anpassad gräns. De i kartan tidigare fastlagda beslutsgränserna innebar även att gränserna inte förändrades om strandlinjen försköts.

Det föreliggande beslutet innebär istället att strandskyddsgränsen som grundregel anges på ett fast avstånd, 100, 200 eller 300 meter, från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Resultatet blir en mer konsekvent strandskyddsgräns, som slår vakt om viktiga passager och som stämmer överens med strandskyddets utformning i övriga delar av länet och landet. Kartorna som hör till detta beslut illustrerar strandskyddets utbredning i dagsläget, med utgångspunkt från den strandlinje som Länsstyrelsen bedömt gälla för normalt medelvattenstånd. De flesta av de anpassningar som gjorts i tidigare beslut, vad gäller bebyggelse, vägar med mera, finns dock kvar även om de har gjorts mer detaljerade. Även nya anpassningar har gjorts. I dessa specialfall fungerar gränsen även fortsättningsvis som fastlagd beslutsgräns. Var sådana anpassningar gjorts kan utläsas i bilagda kartor, bilaga 1.1-1.50.

Strandskyddets omfattning

Strandskyddsområdet får utvidgas så mycket som är nödvändigt för att säkerställa syftena med strandskyddet, dock högst till 300 meter från strandlinjen. I de flesta särskilt värdefulla strandområden bedömer Länsstyrelsen att ett utvidgat skydd om 200 meter är tillräckligt för att säkerställa skyddets syften. Utvidgat strandskydd om 300 meter bör dock kunna gälla vid kusten, stora sjöar, sjöar nära tätorter samt sjöar och vattendrag med andra synnerligen höga värden för växt- och djurliv och/eller friluftsliv.

I vattenområdet är de biologiska värdena generellt som högst i områden som ligger grundare än 6 meters djup. Vad gäller exploateringstryck så har Länsstyrelsen de senaste åren sett ett ökande intresse för olika typer av exploateringar i/på vattnet, t.ex. fisk- och musselodlingar. Den typen av exploateringar hindrar allmänheten från att färdas fritt i/på vattnet. De påverkar även strandområdenas upplevelsevärden negativt. Länsstyrelsen anser därför att strandområden med höga värden för strandskyddets syften ska omfattas av utvidgat strandskydd även ut över vattenområdet.

Länsstyrelsen anser att det i vissa fall är motiverat att anpassa strandskyddsgränsen efter befintliga bebyggelsegrupper, större vägar och järnvägar som är svåra att passera. Områden som omfattas av tät bebyggelse, samt områden som skärs av från strandområdet av stora och trafikerade vägar eller järnvägar har ofta ett begränsat värde för strandskyddets syften, och bör därför inte omfattas av utvidgat strandskydd. I områden med hög bebyggelsegrad och högt exploateringstryck kan dock ett sådant område fungera som en grön kil för tillgänglighet och växt- och djurliv och därmed vara mycket

värdefullt för strandskyddets syften. Därför måste en bedömning göras i varje enskilt fall.

I särskilda fall finns det även inom det generella strandskyddet anledning att göra sådana anpassningar. Med anledning av närheten till vattnet och eventuellt tillkommande bebyggelses privatiserande effekt på kringliggande områden bör dock sådana anpassningar göras mycket restriktivt.

Strandlinjen

Strandskydd räknas från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. I kartorna som bifogas beslutet används en strandlinje från Lantmäteriets fastighetskartas marklinjeskikt från den 21 oktober 2010. Strandlinjen i det skiktet utgör Lantmäteriets tolkning av var strandlinjen går vid normalt medelvattenstånd. Denna tolkning av var strandlinjen går skiljer sig bitvis från den tolkning som gjordes i det gamla beslutet från 1999, det kan t.ex. bero på nya dämmningsregimer, annan mänsklig påverkan eller av naturliga processer som förnaansamling, d.v.s. att förmultnande växtdelar långsamt höjer botten, i flacka vassbevuxna strandområden.

Miljömål

Sveriges riksdag har formulerat 16 miljö kvalitetsmål som ska leda vår strävan att nå en ekologiskt hållbar utveckling. Utvidgningen av strandskyddsområden enligt detta beslut berör miljömålen:

- ”Levande sjöar och vattendrag”, som bland annat innebär att sjöars, stränders och vattendrags stora värden för natur- och kulturupplevelser och friluftsliv ska värnas och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt,
- ”Ett rikt växt- och djurliv”, som bland annat innebär att arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner ska värnas.
- ”Hav i balans samt levande kust och skärgård” som bland annat innebär att kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

För att uppnå dessa mål är det många gånger angeläget att begränsa exploatering i närheten av sjöar, vattendrag och hav. Det kan även vara nödvändigt för att inte bryta mot en miljö kvalitetsnorm eller för att motverka att vattnet uppnår god ekologisk status.

Berörda områdets värden

Kuststräckan (bilaga 1.1-1.5, 1.7-1.11, 1.14-1.19, 1.23-1.39, 1.43 och 1.44)

Allmän värdebeskrivning

Södra Bohusläns kust utgörs av ett naturskönt skärgårdslandskap med exponerad ytterskärgård och skyddad, ofta lummig, innerskärgård. I Kungälv kommun är många av de unika naturvärdena kopplade till kustzonen. I

kommunens kustzon ingår både det yttersta kustbandet med klippor och kala hållar, och låglänta ängsmarker och flera partier högproduktiv åkermark.

Kustzonen hyser de artrikaste havsmiljöerna i Sverige. Längs kommunens kuststräcka finns vidsträckta grundområden som är biologiskt högproduktiva och utgör uppväxtområden för många kommersiellt viktiga fiskarter. Havsstrandängar, våtmarkskomplex och skär är viktiga miljöer för fågellivet, och området rymmer mycket höga ornitologiska värden. Bland annat är de grunda områdena vid Nordre älvs estuarium och Ödsmåls kile viktiga områden för sjöfågel. Längs kuststräckan finns flera fågelskyddsområden. Den näringsrika fågelspillningen ger vidare förutsättningar för en frodig flora. I kustzonen finns även knobbsäl som ofta ses på de kala skären.

Landskapet i kustzonen är särpräglat och naturmiljön inrymmer en stor variation. Stora sammanhängande lövskogsområden utgör habitat för många rödlistade växter och djur. Bohusläns randlövskogar är en biotop med särskilt höga bevarandevärden. Kustnära brynmiljöer med övergång från busksnår och krattskog i exponerade lägen till den lummiga skogen i dalbottnarna är ovanligt artrika. Skogarna bildar långsmala stråk längs foten av de skarpa bergsbranterna. Denna biotop har stor betydelse för många insekts- och fågelarter.

Kungälvs kustzon är i sin helhet utpekad som riksintresse för både naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Området omfattas också i sin helhet av särskilda geografiska bestämmelser enligt 4 kap. 4 § miljöbalken, där fritidsbebyggelse endast får komma till stånd i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse, i syfte att värna de höga natur- och kulturvärden som finns i området.

Bebyggelsegrad och exploateringstryck

Exploateringstrycket är mycket hårt i området. Bohuskusten klassas som högexploaterad och enligt Statistiska centralbyrån har det strandnära bygandet vid Bohuskusten ökat under de senaste åren. Redan idag är delar av kuststräckan exploaterad i så hög grad att allmänhetens tillgång till strandområden har begränsats. I vissa områden är det idag inte möjligt för allmänheten att ta sig fram till vattnet. Såväl växt- och djurliv som upplevelsevärden och övriga värden för besöksnäringen hotas av den ökande exploateringen och privatiseringen av strandområden.

Strandområdena vid kusten i Kungälvs kommun har en hög exploateringsgrad. Enligt rapporten *Exploatering i kustzonen 2013*, Rapportserie nr 2/2014 (Länsstyrelserna) har fastlandet i kommunen en exploateringsgrad på 27 % inom 100 meter strandzon och 30 % inom 300 meter strandzon. Kungälv är en del av Göteborgsregionen och trycket på bl.a. nya bostäder och båtplatser med medföljande båthantering är högt. Enligt kommunens översiktsplan från 2010 är Kovikshamn, Ödsmålsmosse, Rörtången, Aröd, Tjukvil, Instön och Marstrand aktuella för ny exploatering framöver.

Delområde I – norra Kungälvskustzon med Hakefjorden, Marstrandsfjorden, Sälöfjorden – värdebeskrivning och Länsstyrelsens bedömning (bilaga 1.7-1.10, 1.14-1.19, 1.23-1.29, 1.30-1.35, 1.36-1.39 och 1.43-1.44)

Området sträcker sig från Timmervik vid gränsen till Stenungsunds kommun, till Fjällsholmen i söder. Området är rikt och varierat med stora naturvärden samt stora värden för friluftslivet.

Området är en del i ett större kustområde om omfattas av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt särskilda geografiska bestämmelser enligt 4 kap. 4 § miljöbalken. Området Hakefjorden, Marstrandsfjorden, Sälöfjorden i sig har pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Här finns stora sammanhängande lövskogsområden och välutvecklade betade strandängar, högproduktiva grundbottenområden och viktiga rast- och övervintringsområden för fågellivet.

Inom området finns även ett flertal naturreservat och andra naturskyddade områden med höga natur- och friluftsvärden.

- Området kring Klåverön i Södra Marstrandsskärgården utgör naturreservat och natura 2000-område. Området har stora skönhetsvärden och landskapet är omväxlande. Området är relativt orört, och har en rik flora och ett rikt fågelliv. Området har betydande värden både för naturvården och för det rörliga friluftslivet.
- Området Rosenlund på Koön utgör naturreservat. Området karaktäriseras av ett sprickdalssystem och här finns värdefull ädellövskog med en intressant fåltskiktflora. Lättillgängligheten samt ett väl anpassat stigsystem skapar goda förutsättningar för rika naturupplevelser.
- Toftahalvön, vid Kråkerö sund och Myggstaviken, utgör naturreservat. Del av området utgör även natura 2000-område. Området är oexploaterat och landskapet naturskönt. Värdena för naturvården och för det rörliga friluftslivet är höga.
- Älgön utgör naturreservat och natura 2000-område och hyser betydande värden både för naturvården och för det rörliga friluftslivet. Ön är till stor del bevuxen med en frodig ädellövskog med osedvanligt rik flora och fauna. Artrikedomen beror dels på öns speciella berggrund och dels på det oceaniska klimatet och dels på den åldriga skogen på ön. Ön har även pekats ut som riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken då det utgör en skärgårdsmiljö med förhistoriska boplatser, rösen och industrilämningar från de stora sillfiskeperioderna som speglar hur Bohuslän nyttjats under förhistorisk tid.
- Brattön utgör naturreservat och natura 2000-område. Ön har en speciell vegetation och en speciell topografi med plåtåer och branta stup. Ön har värden både för naturvården, i synnerhet fågellivet, och för det rörliga friluftslivet.
- Området kring Solberga-Ödsmål har även pekats ut som riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, då det utgör ett för Bohuslän representativt öppet och betat kulturlandskap med bebyg-

gelse från 1700-1900-tal. Ödsmåls kile utgör naturreservat och natura 2000-område och är ett viktigt marint våtmarkskomplex med en vidsträckt marin strandäng. Området är också en viktig rastplats för många vadare och andfåglar.

- Området kring Carlstens fästning på Marstrand har pekats ut som riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, då det utgör en småstadsmiljö av medeltida ursprung som visar utvecklingen från betydelsefull handelsplats och militär stödpoint till fashionabel kunglig badort under 1800-talets andra hälft.

Längs kuststräckan finns även ett flertal mindre områden med höga natur- och kulturvärden. Värdefulla odlingslanskap finns kring Ödsmåls kile och Lökebergs kile; på Älgön, Lövön, Koön, Klåverön och Kråkerön; vid Tjuvkil samt kring Lycke och Tofta. Värdefulla lövskogar finns på Älgön, Lövön, Brattön, Instön, Koön och Klåverön, samt kring Tofta och Myggstaviken. Nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen finns på Instön och Koön och vid Myggstaviken.

Bebyggelsegraden i strandzonen är hög i området, och bebyggelsestrycket är fortsatt högt. I många områden finns samlad bebyggelse som sträcker sig hela vägen fram till vattnet.

Det finns en del större, sammanhängande, oexploaterade områden kvar som med hänsyn till den höga bebyggelsegraden i övrigt samt det fortsatt höga exploateringsstrycket, är mycket värdefulla med avseende på strandskyddets syften. Till dessa områden hör bl.a. området kring Vallby kile, delar av Älgön och Brattön, nordvästra delen av Instön, södra och nordvästra delen av Koön, Klåverön (med undantag för den nordvästra delen), del av Nordön, Vrångholmen och Kråkerön samt området kring Tofta och Myggstaviken. Dessa områden omfattas i stor utsträckning av utvidgat strandskydd sedan tidigare och i vissa fall även av andra områdesskydd (dock inte med fullt ut samma skydd som strandskyddet innebär).

Mindre strandområden, men ändå betydelsefulla som oexploaterade kilar och passager i den täta bebyggelsen, finns bl.a. vid Norra Aröd, på Lövön samt närliggande strandområden på fastlandet, kring Ödsmåls kile, östra och södra delen av Lökebergs kile, vid Tjuvkils huvud samt vid Tjuvkile, vid Lycke samt på Fjällsholmen och närliggande strandområden på fastlandet.

Många av värdena som finns längs kusten är beroende av att området som helhet bevaras. Exploatering av mindre markområden som synes vara mindre värdefulla i dagsläget leder på sikt till en betydande fragmentering av strandområdet som påverkar både allemansrättslig tillgång och växt- och djurlivet i strandområdet. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande områden bevaras och ett maximalt utvidgat strandskydd på 300 meter är då motiverat.

I de områden där Länsstyrelsen i detta arbete konstaterat att ett utvidgat strandskydd behövs för att säkerställa strandskyddets syften, anser Länssty-

relsen vidare att det finns skäl till att upphäva det tidigare beslutet från den 30 april 1999, om beslutet i det aktuella området avsåg ett upphävande av generellt strandskydd. Detta för att strandskyddet i det aktuella området ska gälla utan avbrott från strandlinjen och in till angiven utvidgning.

Länsstyrelsen anser att det i vissa lägen krävs en justering av det generella strandskyddets utbredning så att det skyddar hela den yta som är allemansrättsligt tillgänglig. I de fall som här avses upphävs det gamla beslutet och strandskyddsområdet utvidgas fram till en befintlig bebyggelsegrupp eller väg, som är av sådan dignitet att området bakom den uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, enligt bifogade kartor.

I områden med tät bebyggelse har strandskyddet ofta förlorat i värde till följd av bebyggelsen. Ett utvidgat strandskydd är sällan motiverat här. I sådana områden är det lämpligt att använda bebyggelsegränsen som avgränsning för det utvidgade strandskyddet. Även större vägar, som fungerar som en barriär i landskapet och gör det svårt att ta sig fram till vattnet, samt vissa verksamhetsområden, kan vara lämplig avgränsning för det utvidgade strandskyddet. Länsstyrelsen har inom området anpassat det utvidgade strandskyddet till befintlig bebyggelse, vägar och järnvägar, i enlighet med bilagda kartor, i de lägen då området bakom dessa etableringar inte behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

I vissa områden inom det generella strandskyddet, i anslutning till områden som sedan tidigare undantagits från strandskydd, är marken så exploaterad att strandskyddet helt förlorat sitt värde. Här anser Länsstyrelsen att det finns anledning att justera strandskyddsgränsen och upphäva begränsade delar av det generella strandskyddet i enlighet med bilagda kartor, då områdena uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att exploatering inom aktuell del av kusten, inom och utanför hundrameterzonen, medför negativ påverkan på växt- och djurlivet, upplevelsevärdena samt möjligheterna till rörligt friluftsliv i området. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd upp till 300 meter är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i den aktuella kustzonen och bevara de områden som ännu inte har tagits i anspråk för bebyggelse.

Delområde II – södra Kungälvskustzon – värdebeskrivning och Länsstyrelsens bedömning (bilaga 1.1-1.5 och 1.9-1.11)

Området utgörs av Nordre älvs estuarium och sträcker sig från Fjällsholmen i norr till Nordre älvs utlopp, vid gränsen till Göteborgs kommun. Naturtyperna i området varierar kraftigt, med både estuarium, grunda bottnar, havsstrandäng, klippor och skär, klipphedar och öppen hagmark. Enligt kommunens översiktsplan varierar gränserna för det egentliga estuariet beroende på flera faktorer, såsom flöden i älven, språngskiktsförhållanden, tidvatten m.m. Övergångarna mellan de olika naturtyperna är därför flytande.

Området är en del i ett större kustområde som omfattas av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt särskilda geografiska bestämmelser enligt 4 kap. 4 § miljöbalken. Estuarieområdet i sig har även pekats ut som riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken samt naturreservat och Natura 2000-område enligt både fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet. Området har en stor biologisk produktionsförmåga, vilket skapar förutsättningar för ett rikt fisk- och fågelliv. Stora ålgräsängar finns i estuariets inre delar. I mynningsområdet finns stora bankar av blåmusslor. Området är välbevarat och förhållandevis lågexploaterat. Området är även utpekats som RAMSAR-område och flera mindre öar utgör fågelskyddsområden.

På Överön finns för Bohuslän typiska hållmarksmiljöer där klippljunghed, naket berg och fukthedsmiljöer förekommer omväxlande. Delar av halvön är betad, och klockgentiana och alkonblåvinge förekommer. På ön, samt vid Kamholmen, finns även värdefulla lövskogsområden.

Ryskärsfjordens strandområden ner mot Falteby Sandvik utgör regionalt värdefullt odlingslandskap med höga natur- och kulturvärden. Här finns även strandängar och övriga naturbetesmarker.

Bebyggelsegraden i strandzonen är bitvis hög i området, även om området som helhet har en något mer oexploaterad prägel jämfört med många andra kuststräckor i Bohuslän. En anledning till detta är att strandskyddet sedan tidigare i hög utsträckning är utvidgat i området. Strandområdena vid Flateby Sandvik och Kyrkeby Sandvik med fortsättning in i Norde älv, strandområdena på södra delen av Överön, strandsträckan mellan Vråkärr och Fläskholmen samt småöarna i Ryskärsfjorden är sådana oexploaterade områden. Naturvärdena och den höga bebyggelsegraden i kustzonen i övrigt innebär att dessa områden är mycket värdefulla för strandskyddets syften. Mindre områden, men ändå betydelsefulla som oexploaterade kilar och passager i den befintliga bebyggelsen, finns i Överöns norra del, vid Stora Burås, kring Glöskärsviken och på Fjällsholmen.

Många av värdena som finns längs kusten är beroende av att området som helhet bevaras. Exploatering av mindre markområden som synes vara mindre värdefulla i dagsläget leder på sikt till en betydande fragmentering av strandområdet som påverkar både allemansrättslig tillgång och växt- och djurlivet i strandområdet. Länsstyrelsen anser därför att det är viktigt att större sammanhängande områden bevaras och ett maximalt utvidgat strandskydd på 300 meter är då motiverat.

I de områden där Länsstyrelsen i detta arbete konstaterat att ett utvidgat strandskydd behövs för att säkerställa strandskyddets syften, anser Länsstyrelsen vidare att det finns skäl till att upphäva det tidigare beslutet från den 30 april 1999, om beslutet i det aktuella området avsåg ett upphävande av generellt strandskydd. Detta för att strandskyddet i det aktuella området ska gälla utan avbrott från strandlinjen och in till angiven utvidgning.

Länsstyrelsen anser att det i vissa lägen krävs en justering av det generella strandskyddets utbredning så att det skyddar hela den yta som är allemansrättsligt tillgänglig. I de fall som här avses upphävs det gamla beslutet och strandskyddsområdet utvidgas fram till en befintlig bebyggelsegrupp eller väg, som är av sådan dignitet att området bakom den uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, enligt bifogade kartor.

I områden med tät bebyggelse har strandskyddet ofta förlorat i värde till följd av bebyggelsen. Ett utvidgat strandskydd är sällan motiverat här. I sådana områden är det lämpligt att använda bebyggelsegränsen som avgränsning för det utvidgade strandskyddet. Även större vägar, som fungerar som en barriär i landskapet och gör det svårt att ta sig fram till vattnet, samt vissa verksamhetsområden, kan vara lämplig avgränsning för det utvidgade strandskyddet. Länsstyrelsen har inom området anpassat det utvidgade strandskyddet till befintlig bebyggelse, vägar och järnvägar, i enlighet med bilagda kartor, i de lägen då området bakom dessa etableringar inte behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften.

I vissa områden inom det generella strandskyddet, i anslutning till områden som sedan tidigare undantagits från strandskydd, är marken så exploaterad att strandskyddet helt förlorat sitt värde. Här anser Länsstyrelsen att det finns anledning att justera strandskyddsgränsen och upphäva begränsade delar av det generella strandskyddet i enlighet med bilagda kartor, då områdena uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att exploatering inom aktuell del av kusten, inom och utanför hundrameterzonen, medför negativ påverkan på växt- och djurlivet, upplevelsevärdena samt möjligheterna till rörligt friluftsliv i området. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd upp till 300 meter är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i den aktuella kustzonen och bevara de områden som ännu inte har tagits i anspråk för bebyggelse.

Nordre älv (bilaga 1.5, 1.6, 1.12, 1.13 och 1.20-1.22)

Värdebeskrivning

Nordre älv är ca 16 km lång och löper från Göta älv längs kommungränsen Kungälv - Göteborg och ut i havet. Älven med omgivande landskap hyser höga värden för både natur, kultur och friluftsliv, och har höga upplevelsevärden. Älven utgör även en populär vattenled och närområdet är rikt på sevärdheter och friluftsanläggningar som campingplatser, gästhamnar, stugbyar och vandrings- och cykelleder som bidrar till mycket populära turistmål. Efterfrågan på fritidshus och annan exploatering är stor i området och förväntas öka ytterligare i framtiden i takt med att turismen ökar.

Älven med strandområden har pekats ut som riksintresse för både naturvården och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. En del av området kring älven är även utpekad som riksintresse för kulturvård enligt samma paragraf. Bitvis omfattas älven med strandområden även av naturreservat, fågel-

skyddsområde samt Natura 2000-område enligt både art- och habitat- och fågeldirektivet.

Älven har stor betydelse för både fågel och fisk. Den är strategiskt belägen i ett flyttningsstråk för många fågelarter, och strandängarna, maderna och älven utgör värdefulla biotoper för dem. Älven med biflöden är viktig för vandring, lek och uppväxt hos bland annat lax, öring, asp och faren.

Exploateringstryck och Länsstyrelsens bedömning

Efterfrågan på fritidshus och annan exploatering kan förväntas öka i området i framtiden i takt med ökande turism. Även de strandområden som ligger i anslutning till orterna kring älven hotas av exploatering. I flera områden som omfattas av detaljplaner har strandskyddet upphävts. I områden med högt bebyggelsestryck finns det risk för att mycket bebyggelse utanför hundrameterzonen försämrar tillgängligheten till strandområdena. De oexploaterade områden som finns kvar i anslutning till orterna idag kommer sannolikt på längre sikt ytterligare att öka i värde som rekreationsområden.

Nordre älv med strandområden hyser höga upplevelsevärden, samt värden för natur och friluftsliv. Ytterligare exploatering kring älven, även utanför hundrameterzonen, skulle innebära negativ påverkan på både naturvärdena och upplevelsevärdena i området. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 300 meter är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

I de områden där Länsstyrelsen i detta arbete konstaterat att ett utvidgat strandskydd behövs för att säkerställa strandskyddets syften, anser Länsstyrelsen vidare att det finns skäl till att upphäva det tidigare beslutet från den 30 april 1999, om beslutet i det aktuella området avsåg ett upphävande av generellt strandskydd. Detta för att strandskyddet i det aktuella området ska gälla utan avbrott från strandlinjen och in till angiven utvidgning.

Länsstyrelsen anser att det i vissa lägen krävs en justering av det generella strandskyddets utbredning så att det skyddar hela den yta som är allemansrättsligt tillgänglig. I de fall som här avses upphävs det gamla beslutet och strandskyddsområdet utvidgas fram till en befintlig bebyggelsegrupp, väg eller järnväg, som är av sådan dignitet att området bakom den uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, enligt bifogade kartor.

I områden med tät bebyggelse har strandskyddet ofta förlorat i värde till följd av bebyggelsen. Ett utvidgat strandskydd är sällan motiverat här. I sådana områden är lämpligt att använda bebyggelsegränsen som avgränsning för det utvidgade strandskyddet. Detsamma gäller för större vägar, som fungerar som en barriär i landskapet och gör det svårt att ta sig fram till vattnet, samt vissa verksamhetsområden. Länsstyrelsen har inom området anpassat det utvidgade strandskyddet till befintlig bebyggelse m.m. i enlighet med bilagda kartor, i de lägen då området bakom dessa etableringar saknar betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften.

I vissa områden inom det generella strandskyddet, i anslutning till områden som sedan tidigare undantagits från strandskydd, är marken så exploaterad att strandskyddet helt förlorat sitt värde. Här anser Länsstyrelsen att det finns anledning att justera strandskyddsgränsen och upphäva begränsade delar av det generella strandskyddet i enlighet med bilagda kartor, då områdena uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

Göta älv – området kring Signehögsholmen och Tjurholmen (bilaga 1.41, 1.42 och 1.48)

Värdebeskrivning

Göta älv är 93 km lång, och rinner från Vänern till Älvsborgsfjorden i Kattegatt. Älven med omgivande landskap hyser höga värden för både natur, kultur och friluftsliv, och har höga upplevelsevärden. Älven utgör även en populär vattenled, och närområdet är rikt på sevärdheter och friluftsanläggningar som campingplatser, gästhamnar, stugbyar och vandrings- och cykelleder som utgör mycket populära turistmål. Efterfrågan på fritidshus och annan exploatering är stor i området och förväntas öka ytterligare i framtiden i takt med att turismen ökar.

Området kring Signehögsholmen och Tjurholmen är öppet, vackert och attraktivt för friluftsliv. Området hyser även höga värden för växt- och djurliv, inte minst för fågellivet. Södra delen av Tjurholmen skyddas som naturreservat samt fågelskyddsområde till följd av sin stora betydelse som rastplats för flyttande sim- och vadarfåglar. Göta älv med strandområden har även pekats ut som riksintresse för både naturvärden och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. En del av området kring älven är även utpekad som riksintresse för kulturvård enligt samma paragraf.

Länsstyrelsens bedömning

Efterfrågan på fritidshus och annan exploatering kan förväntas öka i området kring Göta älv i framtiden, i takt med ökande turism. Signehögsholmen och Tjurholmen är attraktiva markområden, med höga naturvärden, som behöver skyddas från exploatering. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter kring holmarna är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området.

Länsstyrelsen anser att en anpassning av det utvidgade strandskyddets utbredning till befintlig bebyggelse och väg 625 är lämplig inom aktuellt område. De anpassningar som Länsstyrelsen har gjort med hänsyn till befintlig bebyggelse, vägar m.m. framgår av kartorna till beslutet.

För områdena vid Signehögsholmen och Tjurholmen har Länsstyrelsen bedömt att det är lämpligt att anpassa det utvidgade strandskyddsområdets utbredning med anledning av befintlig bebyggelse och väg 625, i enlighet med kartbilagorna 1.41, 1.42 och 1.48, då de etablerade tomterna och området bakom dessa, samt bakom vägen saknar betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften.

Sjöar inom området Svartedalen (bilaga 1.40, 1.45-1.47, 1.49 och 1.50)

Värdebeskrivning

Svartedalen är ett av sydvästra Sveriges största sammanhängande skogs- och vildmarksområden. Området är mer än 3000 hektar stort, och berör kommunerna Kungälv, Stenungsund och Lilla Edet. Området är rikt på sjöar och våtmarker och rymmer mycket höga upplevelsevärden samt natur- och friluftsvärden. Svartedalen är också ett populärt utflyktsmål och i området finns ett flertal anläggningar för turism och friluftsliv. Bohusleden går igenom området.

Stora delar av området utgör naturreservat och Natura 2000-område, och hela området har pekats ut som riksintresse för både naturvården och friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.

Området har stor betydelse för fågellivet, med arter som storlom, bivråk, fiskgjuse, järpe, tjäder, berguv, sparvuggla, pärluggla m.fl. Även det övriga djurlivet är rikt, med både lodjur och varg samt de rödlistade arterna hasselmus och hasselnok. Inom floran finns ett flertal rödlistade arter.

Sjöar inom området

I den del av området som är belägen i Kungälv kommun ligger sjöarna Stora Abborrvatten; Stora Björkarr; Djupesjön; Drypesjön; Stora och Lilla Grötevatten; Härsvatten; Ingelsvatten; Klarevatten; Klovatten; Korsvatten; Kvarnsjön; Lindesjön; Övre Långevatten; Mörtevatten; Stora och Lilla Nöjevatten; Oxögat; Nedre och Övre Rörevatten; Övre Snäcksjön; Storsjön; Stora och Lilla Stångsvatten; Svartevatten; Stora Sörsjön; Timmervatten; Tranevatten; Tvängen; Stora Äggdalssjön; Nedre-, Mellan- och Övre Örevatten och Översjön.

Länsstyrelsens bedömning

Hela området, med sjöar och strandområden, har mycket höga värden för såväl allmänhetens friluftsliv som för växt- och djurlivet och bör skyddas mot olika former av exploatering och ingrepp som kan påverka miljön och upplevelsevärdena. Länsstyrelsen bedömer att ett utvidgat strandskydd till 200 meter är nödvändigt för att långsiktigt säkerställa strandskyddets syften i området. Länsstyrelsen bedömer att en anpassning av det utvidgade strandskyddet med hänsyn till befintlig byggnad vid Storsjön respektive Drypesjön kan göras. De anpassningar som Länsstyrelsen har gjort med hänsyn till nämnda befintlig bebyggelse framgår av bilaga 1.46.

För Storsjön och Övre Snäcksjön har Länsstyrelsen bedömt att det är lämpligt att anpassa det utvidgade strandskyddsområdets utbredning med anledning av befintlig bebyggelse respektive kommungräns, i enlighet med kartbilaga 1.46 respektive 1.45, då området bakom dessa etableringar saknar betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften.

För Storsjön, Övre Snäcksjön, Stora Abborrvatten, Stora Grötevatten, Härsvatten, Mörtevatten, Stora Nöjevatten, Nedre Rörevatten, Tranevatten, Stora

Äggdalssjön, Översjön och Drypesjön gäller att i de områden där Länsstyrelsen i detta arbete konstaterat att ett utvidgat strandskydd behövs för att säkerställa strandskyddets syften, anser Länsstyrelsen vidare att det finns skäl till att upphäva det tidigare beslutet från den 30 april 1999, om beslutet i det aktuella området avsåg ett upphävande av generellt strandskydd. Detta för att strandskyddet i det aktuella området ska gälla utan avbrott från strandlinjen och in till angiven utvidgning.

Länsstyrelsen anser att det vid Gården Nedre Hällesvatten intill Drypesjön krävs en justering av det generella strandskyddets utbredning så att det skyddar hela den yta som är allemansrättsligt tillgänglig. I de fall som här avses upphävs det gamla beslutet och strandskyddsområdet utvidgas fram till en befintlig bebyggelsegrupp eller väg, som är av sådan dignitet att området bakom den uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften, enligt kartbilaga 1.46.

För sjöarna Stora Björkarr; Djupesjön; Lilla Grötevatten; Ingelsvatten; Klarevatten; Klovatten; Korsvatten; Kvarnsjön; Lindesjön; Övre Långevatten; Lilla Nöjevatten; Oxögat; Övre Rörevatten; Stora och Lilla Stångsvatten; Svartevatten; Stora Sörsjön; Timmervatten; Tvängen; Nedre-, Mellan- och Övre Örevatten har inga anpassningar av det utvidgade strandskyddet gjorts. Det generella strandskyddet kring dessa sjöar påverkas inte av detta beslut.

Bemötande av inkomna yttranden

Länsstyrelsens princip är att inte i förväg undanta områden för kommande bebyggelse. Översiktsplan (ÖP) och fördjupad översiktsplan (FÖP) är inte juridiskt bindande. Att kustnära områden med höga värden för strandskyddet ligger oskyddade innebär en risk för att de med tiden exploateras på ett sätt som förstör områdets värden för strandskyddets syften. Länsstyrelsen anser därför att frågan ska hanteras i detaljplaneprocessen när det blir aktuellt.

Vad gäller undantag för bebyggda bostadstomter som redan i dagsläget är undantagna håller Länsstyrelsen med om att det är en lämplig princip. När det gäller undantag av bostadstomter har Länsstyrelsen dock utgått ifrån nu rådande förhållanden. Ett förhandsbesked/bygglov innebär inte alltid att marken faktiskt kommer att bebyggas. Andra faktorer kan komma att förhindra byggnation. Länsstyrelsen måste därför göra en bedömning i det enskilda fallet. I de fall ett område har mycket höga värden för strandskyddets syften ska strandskydd finnas. Vad gäller övergångsbestämmelser har inte Länsstyrelsen möjlighet att besluta om sådana gällande meddelade bygglov och förhandsbesked. Det upp till lagstiftaren att göra, och det har man inte gjort.

Länsstyrelsen har justerat strandskyddsgränsen i enlighet med de beslut om upphävande som har tagits i samband med antagna detaljplaner. Vad gäller Nordre älv har Länsstyrelsen gjort bedömningen att värdena är så höga, med

hänvisning till friluftsvärden, fågelliv m.m. att ett utvidgat strandskydd till 300 meter behövs. Anpassning av strandskyddsgränsen har dock delvis gjorts för befintlig bebyggelse, eftersom marken här har förlorat i värde för strandskyddets syften. Öster om Valbergsdammen är dock höjden och slutningen mot vattnet idag oexploaterade, frånsett vägen, och Länsstyrelsen har därför inte gjort någon anpassning där.

Anledningen till att Länsstyrelsen anser att ett utvidgat strandskydd behövs vid Kungälvs kuststräcka samt vid några av Kungälvs insjöar och vattendrag är att dessa områden är mycket värdefulla med avseende på strandskyddets syften, d.v.s. rörligt friluftsliv samt växt- och djurliv. Den vackra och tillgängliga naturen är en av Sveriges största tillgångar, både för de som bor här och för de som kommer som turister. En förutsättning för detta är dock att det enskilda intresset av att bebygga mark måste stå tillbaka för det allmänna intresset av långsiktigt tillgängliga strandområden för allmänhet och för växt- och djurliv.

Länsstyrelsen delar Bohusläns museums åsikt att det i många fall finns en nära koppling mellan kulturmiljövård, naturvård och friluftsliv. Länsstyrelsen anser dock att kulturmiljöperspektivet har vägts in i tillräcklig omfattning i bedömningarna.

Länsstyrelsen anser inte att utökat strandskydd är ett hinder för att utveckla besöksnäringen, tvärtom är det en förutsättning för en utveckling som är långsiktigt hållbar. Värdena på kusten är höga och det finns många motstående intressen. Därför tycker Länsstyrelsen att det är viktigt att man hushållar med resurserna och gör noggranna avvägningar mellan olika intressen innan man exploaterar. På så sätt kan ny exploatering komma till på de platser där de gör mest nytta och minst skada. Om de vackra miljöerna tillåts exploateras i alltför hög utsträckning kommer de med tiden förlora sin attraktivitet för såväl turister som permanentboende. Den vackra och tillgängliga naturen är en av Sveriges största tillgångar, både för de som bor här och för de som kommer som turister. En förutsättning för detta är dock att det enskilda intresset av att bebygga mark måste stå tillbaka för det allmänna intresset av långsiktigt tillgängliga strandområden för allmänhet och för växt- och djurliv.

De allra flesta sjöar och vattendrag som omfattas av strandskydd i länet har generellt strandskydd om 100 meter. Utvidgat strandskydd gäller bara i områden som är extra skyddsvärda med hänsyn till strandskyddets syften. Att minska strandskyddet till 100 meter vid kuststräckan skulle innebära en kraftig nybyggnation i många områden, och en fragmentering av strandområdena, med följden att allmänhetens tillgång till strandområdena generellt skulle minska samt att förhållandena för växt- och djurliv skulle försämrats.

Strandskydd är ett övergripande skydd som måste ses i ett större geografiskt perspektiv samt i ett längre tidsperspektiv. Många av värdena som finns längs kusten är beroende av att området som helhet bevaras. Exploatering av mindre markområden som synes vara mindre värdefulla i dagsläget leder på

sikt till en betydande fragmentering av strandområdet som påverkar både allemansrättslig tillgång och växt- och djurlivet i strandområdet. Länsstyrelsen anser med hänsyn till detta att detaljerade beskrivningar av varje fastighet för sig inte är relevant för bedömningen. I Naturvårdsverkets riktlinjer om utvidgat strandskydd (Handbok 2010:4) anges, angående frågan om storleken på områden med utvidgat skydd, att det är områdets värden och motiv som avgör dess storlek. Det är möjligt att ta ett beslut om utvidgning av strandskyddet i en hel kommun förutsatt att de olika områdena är beskrivna och motiverade.

När det är så stort antal markägare, och andra rättighetshavare, som berörs använder Länsstyrelsen kungörelsedelgivning, det vill säga annonserar i tidningar om att ett nytt förslag finns och att allmänheten får yttra sig över detta. Länsstyrelsen i Västra Götalands län, såväl som länsstyrelserna i flera andra län, har i strandskyddsöversynen använt sig av de bestämmelser i förordningen (1998:1252) om områdesskydd samt delgivningslagen som gäller för delgivning av den här typen av förslag till beslut. Att hitta och meddela alla sakägare personligen har tyvärr inte varit praktiskt möjligt i projektet.

En nekad strandskyddsdispens ger ingen omedelbar rätt till ersättning för markägaren. Om pågående markanvändning avsevärt försvåras ska markägaren, enligt bestämmelserna om egendomsskydd i 2 kap. 15 § regeringsformen, tillförsäkras ersättning. Byggnader, anläggningar, anordningar och åtgärder som behövs för de areella näringarna är undantagna från förbuden i strandskyddet. Avsikten med det undantaget är att strandskyddet inte ska inkräkta på egendomsskyddet genom att förhindra pågående markanvändning.

Vad gäller frågan om strandskyddets försvårande för jordbruket vill Länsstyrelsen påpeka att strandskydd inte begränsar rätten att bruka mark så som den hittills har brukats. I miljöbalken 7 kap. 16 § finns bestämmelser om undantag för areella näringar. Om jordbruket inte bedrivs i tillräckligt stor omfattning för att omfattas av undantagen får dispens sökas för exempelvis nya stängsel och ekonomibygnader. Länsstyrelsen och kommunen är väl medvetna om att djurhållning i många fall är positivt för strandskyddets syften, eftersom det bland annat bidrar till att hålla markerna öppna. Detta är något som vägs in i dispensprövningen.

Anledningen till att inte samtliga bostadstomter generellt undantas från strandskydd, trots att de i sin helhet utgör hemfridszon, är att nytillkommande bebyggelse som placeras i utkanten av hemfridszonen riskerar att utvidga denna ytterligare, vilket på sikt leder till att strandskyddets syften urholkas.

Intresseprövning

De utvidgningar av strandskyddsområden som detta beslut avser, omfattar sådana områden som idag har, eller inom överskådlig framtid kan väntas få, mycket höga värden för allmänhetens friluftsliv och/eller för växt- och djur-

livet. Ett utvidgat strandskydd är enligt Länsstyrelsens bedömning nödvändigt för att långsiktigt säkerställa syftena med strandskyddet i dessa områden. Detta medför vissa inskränkningar i användningen av mark- och vatten. Anpassningar av strandskyddsgränsen har dock gjorts för befintliga bebyggelsegrupper, vägar med mera där de värden strandskyddet syftar till att skydda redan har förlorat i betydelse. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att förordnandena inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Kungörelse

Beslutet ska, tillsammans med ett antal andra kommunvisa beslut, kungöras i Post- och inrikes tidningar, länets författningssamling samt i Göteborgs-Posten och Kungälv-Posten.

Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i ortstidning enligt 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat och landskapsarkitekt John Dagobert har varit föredragande. I ärendets handläggning har även naturvårdsdirektör Sven Swedberg och länsjurist Anna Roslund, rättsenheten, deltagit.

Lisbeth Schultze

John Dagobert

Upplysningar

Detta beslut påverkar inte tidigare beslut om upphävande av strandskydd som fattats i samband med fastställelse eller antagande av detaljplaner eller områdesbestämmelser. Det påverkar inte heller de områden som var planlagda då strandskydd infördes den 1 juli 1975, som enligt 10 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska vara undantagna från strandskydd så länge inte annat bestäms.

I de planområden där det tidigare har bestämts att utvidgat strandskydd ska råda intill en viss gräns gäller utvidgning av strandskydd enligt kartor till detta beslut. Däremot medför detta beslut inte att strandskydd läggs på inom planer från före 1 juli 1975 som hittills inte berörts av strandskydd.

Strandskydd inträder enligt 10 a § lagen om införande av miljöbalken, då en generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts med en ny detaljplan. Detta gäller även när en detaljplan för ett område som tidigare har omfattats av en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan.

För områden där strandskyddet upphävts vid planläggning anges det i 7 kap. 18 g § miljöbalken att strandskydd återinträder om en detaljplan eller områdesbestämmelser upphävs eller ersätts med en ny detaljplan.

I de fall anpassningar av strandskyddsgränsen har gjorts med hänsyn till befintliga bostadstomter är den nya gränsen i de flesta fall avsedd att följa fastighetsgränserna. I de fall fastighetsgränsen är felaktigt inlagd i kartan är det den faktiska fastighetsgränsen som ska vara vägledande för tolkningen av var strandskyddsgränsen går.

Strandskyddet innebär bland annat förbud mot nybyggnation och gäller vid sidan av plan- och bygglagen. Beslutet innebär i vissa områden att strandskydd införs där strandskydd tidigare inte gällt. För att utnyttja ett gällande bygglov behövs då även dispens från strandskyddet.

Vid sidan av strandskyddsbestämmelserna gäller annan lagstiftning som vanligt. Den som har för avsikt att vidta åtgärder inom strandskyddat område och därför planerar att söka dispens för det, kan även behöva tillstånd enligt andra bestämmelser.